

В.С. Кулішов

*Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України
м. Біла Церква, Україна*

КОЛЕКТИВНО-ГРУПОВА ФОРМА ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ЗП(ПТ)О ТА ЇЇ ПЕРЕВАГИ

Однією з умов ефективного функціонування системи професійної підготовки кваліфікованих робітників на сьогодні є пошук оптимальних підходів до організації освітнього процесу у ЗП(ПТ)О. Виробниче і технологічне сьогодні визначає пріоритетні вимоги до кваліфікованого робітничого потенціалу, ключовими серед яких є здатність досліджувати та розв'язувати проблеми виробничого характеру, що виникають, та спроможність інтегрувати при цьому знання та уміння з різних дисциплін. Таким чином, актуальною є організація навчання через виконання та дію, що на сьогодні втілюється в концептуальних засадах педагогіки прагматизму, а на практиці реалізується через творчу проектну діяльність учнів ЗП(ПТ)О.

На думку Л. Мартинець, проектна діяльність – це система різних практичних дій особистості (групи, колективу), спрямованих на створення певного творчого продукту/продукції [1, с. 11]. Сьогодні багато вчених педагогів називають проектну діяльність учнів освітньою діяльністю майбутнього, що покликана забезпечити індивідуалізацію навчального процесу та формування підприємницької компетентності у здобувачів освіти, а також надати можливість учню виявити самостійність у плануванні, організації та контролі своєю діяльністю. Крім того, одним із новітніх способів реалізації проектного навчання є STEAM-орієнтований підхід (від англійської аббревіатури Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics – «природнича наука, технологія, інженерія, мистецтво, математика») до організації освітнього процесу, що як і проектна діяльність вчить

комбінувати набуті знання з реальними навичками, дозволяючи учням не просто мати ідеї, а реалізовувати їх на практиці.

На сьогодні відомо кілька способів організації учнів для виконання проектів – індивідуальний (особистісний), парний та колективно-груповий [2, с. 60]. Кожна з цих форм має свої переваги та недоліки у практиці проектної діяльності, однак, у ході опрацювання науково-методичних джерел та перспективного педагогічного досвіду, виявлено, що найбільш ефективною з них є колективно-групова. Спробуємо розібратися більш детально.

Ще у радянській педагогіці початку ХХ ст., як зазначає О. Ярошенко, проектна діяльність учнів утілювалася у бригадно-лабораторній формі навчання. Ця форма організації занять стала надто популярною і поступово перетворилася на універсальну форму організації навчального процесу. Основною навчальною одиницею учнів, які самостійно вивчають матеріал і виконують завдання, була бригада (група, ланка). Керував бригадою бригадир з числа тих самих учнів. Робота в групах (бригадах) по 5-7 чоловік організовувалася за різними варіантами і оцінювалася колективно [3, с. 9].

Сьогодні однією із загальнопрофесійних компетентностей майбутнього кваліфікованого робітника визначено здатність працювати у команді. Таким чином, об'єднання учнів у групи для проектної діяльності є спробою створити умови для активної спільної діяльності у різних навчальних ситуаціях та роботи у команді. Групова проектна робота або навчання у команді акцентує увагу, в першу чергу, на успіху колективу, в якому працює особистість, і який може бути досягнутий лише у результаті продуктивної роботи кожного члена команди у постійній взаємодії з іншими під час роботи над проектним завданням.

Нами виокремлено ряд переваг колективно-групової проектної діяльності учнів ЗП(ПТ)О. Серед них:

- 1) група як модель майбутнього професійного колективу у якому доведеться працювати кваліфікованому робітнику (зі всіма витікаючими з цього наслідками);

2) у процесі групової навчальної діяльності в учнів формується колективізм, моральні, гуманні якості особистості;

3) учасники групи у ході проектної діяльності вчаться розподіляти функції і обов'язки між всіма членами колективу, обмінюватися думками, допомагати, здійснювати взаємоконтроль освітньої діяльності, розв'язувати конфлікти, що виникають у спільній роботі;

4) діяльність у групі – гарна нагода спробувати себе в різних ролях (керівника, секретаря, спікера, виконавця, тощо);

5) групова проектна робота – це спроба залучити до освітньої діяльності всіх учнів (навіть слабких).

Ефективність функціонування навчальної групи та злагоджена робота учнів у колективі залежить від ряду умов, яких має дотримуватись педагог, що організовує проектну діяльність учнів. При створенні груп (команд) для творчої проектної діяльності учнів ЗП(ПТ)О керівнику проекту варто звернути увагу на:

- способи об'єднання учнів у групи. Зазвичай при створенні творчих груп для проектної діяльності слід брати до уваги психологічну сумісність учнів, їх бажання, потенціал можливостей для їх успішної спільної діяльності;

- кількість учасників у групі. В основному залежить від ряду зовнішніх і внутрішніх факторів організації освітнього процесу, але у середньому кількість учасників у навчальних групах коливається в межах від трьох до восьми осіб;

- створення сприятливого психологічного мікроклімату у групі, показниками якого зазвичай є доброзичливість, працездатність, ініціативність, творчість, оптимізм, відповідальність усіх учасників проектної діяльності.

Отже, колективно-групова форма організації проектної діяльності учнів ЗП(ПТ)О, безумовно, має значні перспективи для підготовки творчого,

конкурентоспроможного і сучасного кваліфікованого робітника, а також сприяє адаптації учнів до майбутньої професійної діяльності на виробництві.

Список бібліографічних посилань

1. Мартинець Л.А. Проектна діяльність у навчально-виховному процесі загальноосвітнього навчального закладу // Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2015. № 3 (34). С. 10–13.

2. Сучасні педагогічні технології. Навчально-методичний посібник / Автор-укладач Федорчук Е.І. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2006. 212 с.

3. Ярошенко О.Г. Повніше використовувати можливості групової навчальної діяльності школярів // Нива знань. 2001. № 3. С. 8–10.